

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo
ir mokslo ministro 2014 m. gegužės 7 d.
įsakymu Nr. V-393

MUZIKOLOGIJOS BRANDOS EGZAMINO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Muzikologijos brandos egzamino programa (toliau – Programa) nustato muzikologijos brandos egzamino (toliau – egzaminas) struktūrą, tikslus ir turinį. Egzaminas yra mokyklinis. Muzikologija apima solfedžio, harmonijos, muzikos teorijos, muzikos istorijos ir muzikos kūrybinių analizės dalykus.

2. Programa parengta, vadovaujantis Specializuoto ugdymo krypties programų (pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programų) muzikos ugdymo dalies programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013 m. liepos 12 d. įsakymu Nr. V-655 „Dėl Specializuoto ugdymo krypties programų (pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programų) muzikos ugdymo dalies patvirtinimo“.

3. Programoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

4. Muzikologijos brandos egzamino solfedžio, harmonijos, muzikos kūrybinių analizės, muzikos teorijos dalykų reikalavimai pateikiami Programos 1 priede, muzikos istorijos dalyko reikalavimai – Programos 2 priede.

II. EGZAMINO TIKSLAI

5. Egzamino tikslai:

5.1. patikrinti ir įvertinti muzikologijos dalykų mokinio įgytas žinias ir gebėjimus;

5.2. padėti mokiniui įsivertinti mokymosi pagal pagrindinio branduolio dalyko programą pasiekimus.

III. MOKINIŲ GEBĖJIMŲ GRUPĖS

6. Egzamine tikrinami ir vertinami žinios ir gebėjimai, atitinkantys solfedžio, harmonijos, muzikos teorijos, muzikos istorijos, muzikos kūrybinių analizės dalykų mokymo tikslus. Žinios ir gebėjimai siejami su šiais dalykais įprastomis veiklos sritimis:

6.1. dainavimo – solfedžiavimas ir muzikinio diktanto rašymas;

6.2. harmonijos – melodijos harmonizavimas raštu ir užduočių skambinimas fortepijonu;

6.3. muzikos teorijos – gebėjimas naudotis muzikine terminija, muzikinio rašto ženklais ir muzikinių struktūrų pažinimas;

6.4. muzikos istorijos – muzikos kūrybinių atpažinimas ir istorinio išprusimo parodymas;

6.5. muzikos kūrybinių analizės – muzikos kūrybinių struktūros nagrinėjimas iš natų.

7. Egzamine tikrinamus mokinių žinias ir gebėjimus galima suskirstyti į tris grupes:

7.1. žinios ir supratimas. Tikrinant šios grupės gebėjimus, mokinys turi parodyti, ar jis žino ir supranta:

7.1.1. muzikologines sąvokas bei terminologiją (dermė, melodija, harmonija, largo, marcato, foršlagas, žanras, moduliacija, dviejų dalių paprasta forma, koda, sonata, opera ir kita);

7.1.2. muzikos kalbos elementų struktūrą (gama, tetrachordas, dermė, intervalas, akordas ir kita);

7.1.3. balsavados taisyklės, akordų funkcijas, jų jungimo logiką (nuoseklus ir šuoliškas, funkcinė seka T S D T, harmoninis ir melodinis jungimas ir kita);

7.1.4. svarbiausius muzikos istorijos raidos faktus ir jų kontekstą (muzikos epocha, stilius, stilistinė kryptis, kompozitorius, nacionalinė mokykla ir kita);

7.1.5. muzikos instrumentus ir dainininkų balsus (styginiai skambinamieji, mediniai pučiamieji, sopranai, altai, bosai ir kiti);

7.2. žinių pritaikymas. Tikrinant šios grupės gebėjimus, mokinys turi parodyti, ar jis moka:

7.2.1. dainuodamas:

7.2.1.1. atlikti tinkamu tempu muzikos kūrinio fragmentą (pratimą), atsižvelgdamas į visas muzikiniame tekste pateiktas nuorodas;

7.2.1.2. sudaryti ir jungti melodinius akordus;

7.2.1.3. sudaryti moduliaciją sakinio forma;

7.2.2. užrašydamas muzikinį diktantą, teoriniu požiūriu tiksliai ir tvarkingai užrašyti skambinamą muziką natomis;

7.2.3. harmonizuodamas melodiją:

7.2.3.1. įžvelgti pateiktoje melodijoje slypinčią harmonijos funkcijų ir tonacijų kaitos logiką;

7.2.3.2. išspręsti uždavinį, remdamasis balsavados, akordų sudarymo ir jungimo taisyklėmis;

7.2.3.3. išlaikyti balsų skaičių, faktūros tipą;

7.2.4. skambindamas fortepijonu:

7.2.4.1. sudaryti ir jungti akordus;

7.2.4.2. sudaryti kadencijas, sekvencijas, nukrypimus, moduliacijas;

7.2.4.3. sudaryti formą – sakinį, schemą ar periodą;

7.2.5. klausydamas muzikos:

7.2.5.1. atpažinti kūrinius, priskirti juos epochai, žanrui, autoriui;

7.2.5.2. atpažinti dainininkų balsus solo, ansamblyje, muzikos instrumentus – solo, ansamblyje ir orkestre;

7.2.6. kalbėdamas apie muziką, pasirinkti tinkamus pasakojamai temai faktus, interpretuoti juos istoriniame kontekste, palyginti, surasti panašumų, skirtumų ir pan.;

7.2.7. analizuodamas muzikos kūrinius iš natų:

7.2.7.1. nustatyti kūrinio formą, nurodyti jos padalas, įvardyti skiriamuosius jų požymius;

7.2.7.2. pavaizduoti muzikos kūrinio formą tinkama schema;

7.2.7.3. priskirti kūrinį tinkamai formų klasei, žanrui, nurodyti tai įrodančius tipinius bruožus;

7.2.7.4. nurodyti, kuriai muzikos epochai, kryptiai ar kompozitoriui priklauso muzikos kūrinys;

7.2.7.5. nustatyti ir paaiškinti kūrinio temų plėtojimo principus;

7.3. specialieji muzikiniai gebėjimai. Specialieji muzikiniai gebėjimai susiję su muzikinės veiklos sritimis, reikalaujančiomis specialių gabumų (muzikinės klausos, muzikinės atminties, ritmo pojūčio) ir įgūdžių (balso valdymo ir skambinimo fortepijonu). Specialieji muzikiniai gebėjimai parodo, ar mokinys gali:

7.3.1. dainuodamas:

7.3.1.1. intonaciniu ir ritiniu požiūriu tiksliai ir išraiškingai atlikti muzikinį tekstą;

7.3.1.2. atlikdamas užduotis, pastebėti ir pataisyti pasitaikiusias savo klaidas ar netikslumus;

7.3.2. užrašydamas muzikinį diktantą ir klausydamas muzikos:

7.3.2.1. nustatyti fortepijonu skambinamo muzikos fragmento dermę ir tonaciją pagal kamertoną;

7.3.2.2. nustatyti tinkamą muzikos tempą, metrą;

7.3.2.3. nustatyti garsus, jų derinius ryšius ir trukmės santykius;

7.3.2.4. atpažinti konkrečius muzikos kalbos elementus (dermes, melodinius ir harmoninius intervalus, trigarsius ir keturgarsius akordus, jų jungtis, nukrypimus, moduliacijas, neakordinius garsus, melizmas ir kitus), raiškos priemones (tempą, metrą, dinamiką ir kitas) bei muzikos formos struktūrinius elementus (motyvus, frazes, sakinius, periodus, kadencijas, sekvencijas ir kitus);

7.3.2.5. skirti muzikos instrumentų ir žmogaus balsų tembrus ir sekti jų melodinės tėkmės ypatumus (šuolius ir kita);

7.3.3. harmonizuodamas melodiją, skambindamas fortepijonu ir analizuodamas muziką iš natų:

7.3.3.1. audijuoti natomis užrašytą (ar kuriamą) melodiją (muzikos kūrinį);

7.3.3.2. audijuoti melodijos skambėjimą įvairiuose harmoniniuose ir faktūros kontekstuose;

7.3.3.3. sklandžiai perteikti savo idėjas, skambinant fortepijonu ir harmonizuojant melodiją raštu;

7.3.3.4. atlikdamas užduotis, pastebėti ir pataisyti pasitaikiusias savo klaidas ar netikslumus.

IV. EGZAMINO MATRICA

8. Egzamino matricos paskirtis – užtikrinti proporcingą egzamino užduočių paskirstymą pagal dalykų veiklos sritis, gebėjimų grupes ir dalykų turinį. Egzamino matrica pateikta šioje lentelėje:

Egzamino užduotis		Gebėjimų grupės			Užduoties taškai, procentai
		Žinios ir supratimas	Žinių taikymas	Specialieji gebėjimai	Iš viso
Egzamino dalis raštu	Muzikinis diktantas				10
	Muzikos istorijos testas				10
	Muzikinio mąstymo testas				20
Kūrybinė užduotis	Dainavimas				20
	Harmonijos užduočių atlikimas fortepijonu				20
	Muzikos istorijos žinių pateikimas žodžiu				20
Iš viso procentų		50	30	20	100

9. Egzamino matricoje pateikti skaičiai yra orientaciniai, egzamino užduotyje galima paklaida iki 5 procentų.

10. Egzamino matricoje nurodyta, kiek egzamino užduoties taškų procentais skiriama kiekvienai egzamino užduočiai. Pavyzdžiui, kūrybinės užduoties „Harmonijos užduočių atlikimas fortepijonu“ klausimams skiriama 20 procentų užduoties taškų. Taip pat egzamino matricoje nurodyta, kiek procentų egzamino užduoties taškų skiriama atskiroms žinių ir gebėjimų grupėms vertinti: žinių ir supratimo – 50 procentų užduoties taškų, taikymo gebėjimams – 30 procentų, specialiesiems gebėjimams – 20 procentų.

V. EGZAMINO UŽDUOTIES POBŪDIS

11. Egzamino užduotį sudaro klausimų ir praktinių užduočių rinkinys.

12. Egzamino žodžiu dalies klausimų ir praktinių užduočių pobūdis:

12.1. akordų junginio arba moduliacijos schemos dainavimas. Atliekant šią užduotį, reikia padainuoti nurodytą akordų junginį ar sudaryti moduliacijos schemą ir ją padainuoti;

12.2. nežinomo muzikinio teksto dainavimas iš natų. Atliekant šią užduotį, reikia padainuoti natomis užrašytą melodiją be pritarimo ar melodiją su pritarimu;

12.3. sekvencijos skambinimas. Atliekant šią užduotį, reikia fortepijonu sekvenciškai paskambinti duotą akordų junginį;

12.4. moduliacijos schemos ar periodo skambinimas fortepijonu. Atliekant šią užduotį, reikia fortepijonu paskambinti moduliacijos periodą pagal nurodytą tonacinį planą.

13. Egzamino raštu dalies klausimų ir praktinių užduočių pobūdis:

13.1. Pasirenkamojo atsakymo klausimai. Atsakant į šiuos klausimus, reikia (jei nenurodyta kitaip) pasirinkti iš pateiktų atsakymų (pavyzdžiui, sąvokų, terminų, apibrėžimų ir kt.) teisingą ir įrašyti į tam skirtą vietą arba pažymėti teisingą (-us) atsakymą (-us).

13.2. Trumpojo atsakymo klausimai. Atsakant į šiuos klausimus, reikia (jei nenurodyta kitaip) į tam skirtą vietą įrašyti žodį, skaičių, trumpą frazę.

13.3. Atvirojo atsakymo klausimai. Atsakant į šiuos klausimus, reikia (jei nenurodyta kitaip) pateikti argumentuotą kelių sakinių atsakymą, pateikti pavyzdžių.

13.4. Muzikinis diktantas. Atliekant šią užduotį, reikia penklinėje natomis užrašyti periodo formos vienbalsį ar dvibalsį ar tribalsį muzikinį diktantą.

13.5. Harmonijos uždavinys. Atliekant šią užduotį, reikia suharmonizuoti pateiktą periodo formos melodiją keturiais balsais.

14. Orientacinė egzamino užduoties struktūra, sudedamųjų dalių procentai ir atlikimo trukmė pateikiami šioje lentelėje:

Užduotis	Užduoties sudedamosios dalys	Procentai	Atlikimo trukmė
Kūrybinė užduotis			
1. Dainavimas	1.1. nežinomo muzikinio teksto dainavimas iš natų arba vienbalsės melodijos dainavimas akompanuojant sau fortepijonu;	20	8–10 min.
	1.2. akordų junginio arba moduliacijos schemas dainavimas.		
2. Harmonijos užduočių atlikimas fortepijonu	2.1. sekvencijos skambinimas;	20	8–10 min.
	2.2. moduliacijos schemas ar periodo skambinimas.		
3. Muzikos istorijos žinių pateikimas žodžiu	3.1. Vakarų muzikos istorijos klausimas; 3.2. lietuvių muzikos istorijos klausimas.	20	8–10 min.
Egzamino dalis raštu			
4. Muzikinis diktantas	Penklinėje natomis užrašytas periodo formos vienbalsis ar dvibalsis ar tribalsis muzikinis diktantas.	10	40 min.
5. Muzikos istorijos testas	10 užduočių, susietų su skambančios muzikos pavyzdžiais.	10	50 min.
6. Muzikinio mąstymo testas	6.1. melodijos harmonizavimas keturiais balsais;	10	110 min.
	6.2. muzikos kūrinio analizė iš natų.	10	

15. Egzamino dalis raštu ir kūrybinė užduotis vykdoma skirtingomis dienomis tokia eilės tvarka: pirma – egzamino kūrybinė užduotis; antra – egzamino dalis raštu.

16. Mokiniai gali rinktis skirtingo sudėtingumo užduotis, kurių vertinimui taikomi koeficientai.

17. Muzikos istorijos žinių tikrinimo žodžiu potėmės tvirtinamos Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus įsakymu ir skelbiamos Nacionalinio egzaminų centro tinklalapyje iki einamųjų metų kovo 1 d.

VI. EGZAMINO VERTINIMAS

18. Egzamino vertinimas yra kriterinis. Vertinimo instrukcijos sudaromos pagal pagrindinio branduolio dalyko programas. Egzamino vertinimas norminamas pagal mokinio pagrindinio branduolio dalyko kompetencijas.

19. Mokiniai, pasiekę egzamino išlaikymo taškų ribą, laikomi egzaminą išlaikiusiais. Minimali egzamino išlaikymo riba yra 31 procentas egzamino užduoties / užduočių taškų sumos.

Egzaminas yra išlaikytas tik tada, kai išlaikytos abi jo dalys, t. y. už kūrybinę užduotį ir dalį raštu mokinys turi surinkti ne mažiau kaip po 31 procentą galimų taškų.

20. Mokinys daugiausia už abi užduotis gali surinkti 100 taškų, jų atitiktis pažymiui pateikiama šioje lentelėje:

Procentai	100–91	90–81	80–71	70–61	60–51	50–41	40–31	30–0
Pažymys	10	9	8	7	6	5	4	Neišlaikyta
